

La gasela Thomson i la tortuga Tabasco

Sobre com transformar la quantitat en qualitat, suaument

*Has d'arribar-hi, és el teu destí.
Però no forçis gens la travessia.
És preferible que duri molts anys
i que ja siguis vell quan fondegis a l'illa,
ric de tot el que hauràs guanyat fent el camí...*

(Kavafis)

Mozart defensava com a seu el silenci que es produïa després d'un concert. Deia que aquells moments en calma formaven part de la peça.

Al cinema també es produeix aquest fenomen: mentre s'encenen els llums, els crèdits s'enfilen per la pantalla i nosaltres sortim a l'exterior, els pensaments intenten ordenar-se en el nostre cervell. Després, l'esclat, la necessitat tangible de comentar seqüències que ens recorden a altres pel·lícules, de lloar un pla diferent o de jutjar els valors morals d'un personatge.

Quelcom de semblant passa amb la lectura. En acabar una obra de ficció, ens cal reflexionar i necessitem parlar-ne amb els altres, comparar opinions. Però per poder comparar, per poder opinar, és convenient posseir un estoc de pes, un bagatge literari amb certa consistència. Això ho saben molt bé els apassionats a qualsevol activitat com pot ser el futbol, la cuina o la història.

A l'escola hi ha moments per a la lectura funcional —l'enunciat d'un problema, les normes d'un joc o una explicació científica— i per a la lectura de fragments que tenen com a objectiu la comprensió del text o aspectes relacionats amb la gramàtica, lèxic o sintaxis. Sol ser una lectura apressada, de gasela Thomson.

Hi ha, també, moments per a la lectura reposada d'obres de ficció completes en la que, durant o després, es demanen, a més, punts de vista sobre la història que s'ha llegit. Si volem que l'alumne pugui opinar i les seves opinions siguin qualitatives, hem d'invertir hores, l'hem d'acompanyar, amb tranquil·litat, llegint i rellegint, trobant un bon ritme, el ritme suau i pausat de la tortuga Tabasco.

Una desena de lectures al curs poden ser suficients si es treballen a consciència, si el mestre és capaç de facilitar els mitjans per apreciar —estimar, trobar el gust— la literatura, per emetre hipòtesis, per comparar els trets comuns i les diferències significatives, per transformar, en definitiva, la quantitat en qualitat. Sense presses però sense pauses, compartint el projecte, compartint un viatge fet amb il·lusió i constància cap a Ítaca, cap a la nostra particular Ítaca.

La pràctica: Judici a una rosa negra

Sobre com els diferents punts de vista ens enriqueixen mútuament

Edat:	A partir de 10 anys	
Nombre d'alumnes:	Grup classe	
Objectius:	Comprendre un text Expressar punts de vista personals	
Recursos	Temps:	2 sessions
	Espai:	Biblioteca
	Materials:	Llibre: "Una rosa negra. Rosa" d'Imma Pla i Montse Ganges Ed. Combel

Per què el llop persegueix cabretes, porquets o innocents caputxetes? És correcta l'actuació de la tortuga Clementina abandonant casa seva? Com és que Rosa Banks acaba a la presó? Els personatges dels llibres infantils presenten comportaments similars als que trobem a la vida real. D'ells aprenem maneres de fer, valors i estratègies diverses. Per això, en acabar una lectura és bo que se'n parli, que s'opini amb confiança, que ens interroguem sobre el que diuen o fan els protagonistes.

A l'escola, una bona pràctica és organitzar judicis a determinada actuació o personatge de la literatura. Per exemple es pot muntar un judici a Rosa Banks, una costurera negra que l'any 1955 va ser arrestada en un autobús de Montgomery per negar-se a cedir el seu seient a un home blanc. Aquest fet va desencadenar la lluita pels drets civils als Estats Units.

Prèviament haurem llegit "Una Rosa negra". Aquest llibre pertany a la col·lecció *Els més grans*, que presenta a cada títol un personatge destacat de la història. Són sempre persones d'àmbits ben diversos que, com se'ns diu a la contraportada, "no tenen superpoders, però ens han fet millors a tots"

Aleatòriament podem dividir el grup classe: els uns que facin de jurat, uns altres de fiscals, un altre grup que s'encarregui de la seva defensa, que hi hagi també un jutge, la premsa escrita, la ràdio, etc.

Convé deixar temps per tal que cada grup s'organitzi, per exemple un parell de setmanes. Si volem, podem anunciar el judici pels passadissos de l'escola i recordar a tothom que la sessió serà oberta al públic, a la biblioteca.

Normalment, aquests debats resulten divertits. Un alumne se n'encarrega de conduir la sessió, de donar les paraules. Cadascú respecta l'opinió dels altres i regna la cortesia. Només cal confiar en els nois i noies perquè s'ho prenen amb molt d'interès i l'experiència és molt enriquidora per tothom.

Jaume Centelles